

Analiza ponude studentskih kredita u hrvatskim bankama

Horvatović, Klara

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:145:343221>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-03**

Repository / Repozitorij:

[EFOS REPOSITORY - Repository of the Faculty of Economics in Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Ekonomski fakultet u Osijeku
Preddiplomski studij smjer Financijski menadžment

Klara Horvatić

**ANALIZA PONUDE STUDENTSKIH KREDITA U
HRVATSKIM BANKAMA**

Završni rad

Osijek, 2020.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Ekonomski fakultet u Osijeku
Preddiplomski studij smjer Financijski menadžment

Klara Horvatić

**ANALIZA PONUDE STUDENTSKIH KREDITA U
HRVATSKIM BANKAMA**

Završni rad

Kolegij: Bankarstvo

JMBAG: 00102219695

e-mail: khorvatovic@efos.hr

Mentor: Prof. dr. sc. Branko Matić

Osijek, 2020.

Analiza ponude studentskih kredita u hrvatskim bankama

SAŽETAK

Kredit, novčani dužničko – vjerovnički odnos u kojem vjerovnik kredita određeni iznos novčanih sredstava daje na korištenje dužniku, uz određene uvjete i ograničeni vremenski period povrata istog. Važan je čimbenik gospodarskog rasta i razvoja zbog financiranja uvoza i izvoza, investiranja te potrošnje. Banke odobravaju kredite zajmotražiteljima u obliku gotovog novca ili kao nenovčani kredit (akcept, aval i sl.). Važno je povjerenje prema dužniku, procjena njegove kreditne sposobnosti i spremnost vraćanja zajma u ugovorenom roku, uz plaćanje određene naknade u obliku kamate. U slučaju nemogućnosti povrata novca i neispunjenja obveze od strane dužnika, vjerovnik se osigurava jamstvom, pravom zaloga pokretnine, zalogom nekretnine i sl.

Obrazovanje i cjeloživotno učenje, najbolja je investicija u samoga sebe. Mnogima je ta mogućnost uskraćena, ali budući da je svaki problem u životu rješiv, postoji solucija podizanja studentskog kredita. Njegova namjena je isključivo financiranje školovanja i troškova života za vrijeme studiranja. Dostupni su svim studentima preddiplomskih, diplomskih i poslijediplomskih studija u Republici Hrvatskoj i inozemstvu za rezidente. Prednosti su otplata kredita tek nakon završetka školovanja, mogućnost odgode plaćanja prve rate kredita čak do 12 mjeseci te uvećanje iznosa kredita za kupnju stručne literature.

Studentski kredit kao aktivni bankarski posao, koji se tek nedavno pojavio na tržištu, jako malo je popularan i samo ga neke od kreditnih institucija u Republici Hrvatskoj nude. U radu se analizira ponuda studentskih kredita, dostupnost istih, opći uvjeti za odobrenje, visina kamatne stope, rok i način otplate u Privrednoj banci Zagreb d.d., Zagrebačkoj banci d.d. i Hrvatskoj poštanskoj banci d.d.

Ključne riječi: studentski kredit, studiranje, analiza, kamatna stopa, rok otplate

SUMMARY

The loan, the relationship between the creditor and debtor in which the creditor grants a certain amount of money on the use of the debtor, subject to certain conditions and a limited period of time to return it. It is an important factor for economic growth and development to finance imports and exports, investing and spending. The banks grant loans to the borrowers in the form of cash or non-monetary loan (except for money). It is important to trust the debtor, assess his creditworthiness and ability to return the loan in time span given, with added interest fees included. If the debtor is unable to return the money and fulfill the requirements of the loan, the creditor has a credit guarantee in the form of movable or immovable property.

Education and lifelong learning are the best investment in oneself. Many people have been denied this opportunity, but seeing how every problem in life is solvable, one can solve this situation by taking out a student loan. Its purpose is solely to finance schooling and the cost of living during a person's studies. All undergraduate, graduate and postgraduate students in the Republic of Croatia are viable candidates for taking out a student loan. The advantages of this loan are the fact that the students can pay it off after they finish their education, the possibility of postponing an instalment up to twelve months and the ability to increase the loan in order to buy necessary literature for one's studies.

Giving out student loans has only recently been introduced to the Croatian market as an active banking business, is not very popular and few institutions in Croatia offer the service. The aim of this work is to analyze the student loan offers in Croatia, their availability, the general terms of approval for loan, the interest rate and the deadline and repayment method for student loans taken out in Privredna banka Zagreb d.d., Zagrebačka banka d.d. i Hrvatska poštanska banka d.d.

Key words: student loan, studying, analysis, interest rate, payment deadline

**IZJAVA
O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI,
PRAVU PRIJENOSA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA,
SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U INSTITUCIJSKIM REPOZITORIJIMA
I ISTOVJETNOSTI DIGITALNE I TISKANE VERZIJE RADA**

1. Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je Završni
(navesti vrstu rada: završni / diplomski / specijalistički / doktorski) rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu. Potvrđujem poštivanje nepovredivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.
2. Kojom izjavljujem da je Ekonomski fakultet u Osijeku, bez naknade u vremenski i teritorijalno neograničenom opsegu, nositelj svih prava intelektualnoga vlasništva u odnosu na navedeni rad pod licencom *Creative Commons Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima 3.0 Hrvatska*.
3. Kojom izjavljujem da sam suglasan/suglasna da se trajno pohrani i objavi moj rad u institucijskom digitalnom repozitoriju Ekonomskoga fakulteta u Osijeku, repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15).
4. Izjavljujem da sam autor/autorica predanog rada i da je sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan sa dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

Ime i prezime studenta/studentice: KLARA HORVATVIĆ
JMBAG: 00102219695
OIB: 54186338387
e-mail za kontakt: klara.horvatovic2@gmail.com
Naziv studija: Preddiplomski studij Financijski menadžment
Naslov rada: Analiza ponude studentskih kredita u hrvatskim bankama
Mentor/mentorica rada: prof. dr. sc. BRANKO MATIĆ

U Osijeku, 2020. godine

Potpis Klara Horvatović

SADRŽAJ

1. UVOD.....	5
1.1. Predmet istraživanja	5
1.2. Cilj istraživanja	6
1.3. Hipoteza.....	6
1.4. Znanstvene metode.....	6
2. RAZVOJ BANAKA, POJAM I NJIHOVE FUNKCIJE.....	6
3. HRVATSKI BANKARSKI SUSTAV.....	10
3.1. Hrvatska narodna banka	10
3.2. Poslovno bankarstvo	11
4. VRSTE BANKARSKIH POSLOVA PREMA BILANČNO- ANALITIČKOM KRITERIJU	13
4.1. Pasivni bankarski poslovi	13
4.2. Posrednički ili neutralni poslovi	15
4.3. Vlastiti bankarski poslovi	16
4.4. Aktivni bankarski poslovi.....	17
5. ANALIZA PONUDE STUDENTSKIH KREDITA U PRIVREDNOJ BANCI ZAGREB D.D., ZAGREBAČKOJ BANCI D.D. I HRVATSKOJ POŠTANSKOJ BANCI D.D.	21
5.1. Ponuda i dostupnost studenstkih kredita.....	21
5.2. Maksimalni iznosi studentskih kredita u navedenim bankama	21

5.3. Rok i način otplate studentskih kredita	22
5.4. Kamatna stopa pri odobravanju studentskih kredita	22
5.5. Instrumenti osiguranja povrata kredita	23
6. ZAKLJUČAK	23
LITERATURA	24
POPIS TABLICA.....	25

1. UVOD

Završni rad se sastoji od šest poglavlja, literature i popisa tablica. U drugom poglavlju obrađen je pojam banke i koje su njene funkcije. Na koji način su se banke razvijale, te su iz nekadašnjeg tradicionalnog načina poslovanja prešle na današnje moderno bankarstvo? Ključan odgovor je razvoj tehnologije koji je uvelike olakšao funkcioniranje mnogih sfera života pa tako i bankarstva. Treće se poglavlje odnosi na Hrvatski bankarski sustav, počevši od Hrvatske narodne banke koja je pod vodstvom guvernera, od 2012. godine to je prod.dr.sc. Boris Vujčić. Spominje se i poslovno bankarstvo, odnosno internet bankarstvo koje je namijenjeno poduzetnicima, obrtnicima, udrugama i ostalim klijentima koji imaju otvoren transakcijski račun u nekoj banci. U četvrtom je poglavlju riječ o vrstama bankarskih poslova prema bilančno-analitičkom kriteriju. Četiri su vrste: pasivni, posrednički ili neutralni, vlastiti i aktivni bankarski poslovi. Peto poglavlje se odnosi na temu rada, analizira se ponuda studentskih kredita u Privrednoj banci Zagreb d.d., Zagrebačkoj banci d.d. i Hrvatskoj poštanskoj banci d.d. Izvršena je komparativna analiza te tri banke i utvrđeno je koja od njih ima najpovoljnije uvjete kreditiranja. Analiza je u konačnici sažeta u zaključku.

1.1. Predmet istraživanja

Predmet istraživanja završnog rada je analiza ponude studentskih kredita u Privrednoj banci Zagreb d.d., Zagrebačkoj banci d.d. i Hrvatskoj poštanskoj banci d.d.

1.2. Cilj istraživanja

Cilj koji se radom želi postići je na temelju analize ponude studentskih kredita zaključiti koja banka nudi najisplativije uvjete kreditiranja.

1.3. Hipoteza

Postoje razlike u uvjetima kreditiranja i odobravanja studentskih kredita u Privrednoj banci Zagreb d.d., Zagrebačkoj banci d.d. i Hrvatskoj poštanskoj banci d.d.

1.4. Znanstvene metode

U završnom radu korištene su različite znanstvene metode. Induktivna metoda, kojom se na temelju analize pojedinih stavki kreditiranja dolazi do općeg zaključka. Paralelno uz nju, dolazi metoda dedukcije, kojom se otkrivaju nove činjenice, provjeravaju postavljene teze i hipoteze. Indukcija je početni, a dedukcija završni proces znanstvenih istraživanja. Zatim je korištena metoda analize kojom se na temelju djelova, poput troškova odobrenja, kamata i roka otplate objašnjava pogodnost studentskih kredita. I u konačnici, primjena metode dokazivanja koja u sebi objedinjuje sve prethodno navedene metode čija je svrha utvrditi točnost neke spoznaje.

2. RAZVOJ BANAKA, POJAM I NJIHOVE FUNKCIJE

Banka je financijska organizacija čiji je predmet aktivnosti zaključivanje i izvršavanje bankarskih poslova. Ima pravnu i poslovnu sposobnost unutar registrirane djelatnosti. Banka, kao i svaka druga financijska organizacija, može imati samo organizacijski oblik dioničkog društva. Organizacija banke utvrđena je statutom banke. Banka može slobodno odrediti hoće li postojati posebne organizacijske jedinice, kao i njihov karakter.

Statutom banke može se utvrditi da određeni dijelovi banke imaju određena ovlaštenja u pravnom prometu (podružnice itd.). U tom slučaju, statut također određuje opseg ovlasti koju

ti dijelovi imaju u optjecaju. Dijelovi banke s ovlaštenjima u pravnom prometu obavljaju novčane transakcije putem posebnog računa unutar žiro-računa banke. U svakom slučaju, bez obzira na opseg ovlasti koja im je dana statutom banke, dijelovi banke ne mogu imati status pravne osobe.

„U drugoj polovici XVI. i XVII. stoljeću u vodećim europskim zemljama osnovane su prve banke izdavatelje koje se, osim izdavanjem novca, bave i platnim prometom, kreditiranjem države i trgovinom. Jedna od prvih banaka je Švedska banka, osnovana 1668. godine. U Engleskoj je Banka Engleske 1694. godine proglašena privatnim dioničkim društvom.

Ova je banka postala emisijska banka tek 1884. godine. Nacionalizirana je samo Peelovim zakonom (Zakon o bankama.) 1946. Osnivanje modernih kapitalističkih banaka započelo je početkom 19. stoljeća“ (Božina, 2008:11).

Postavljaju se temelji današnjeg modernog bankarstva. Poznate banke su Westminster banka u Engleskoj, Banque de France u Francuskoj, Deutsche Bank, Dresden banka u Njemačkoj. Suvremeno bankarstvo svoje podrijetlo vuče iz razmjene i zlatarstva. Razvoj modernog bankarstva dovodi do specijalizacije banaka i odvajanja izdavačke (središnje) banke od ostalih banaka. U današnje vrijeme postoji univerzalizacija i globalizacija banaka koje se izravno bave poslovima za potrebe gospodarstva i stanovništva (uvjetno tzv. Komercijalne banke). Te su tendencije prisutne u posljednje vrijeme, posebno u zapadnim tržišnim gospodarstvima.

Razvojem tehnologije i tehnike platnog prometa kao i primjenom informatike dolazi do razvoja tzv. elektroničko (računarsko) bankarstvo. Uloga bankarstva u modernim gospodarstvima je značajna. Bilo bi teško zamisliti proces reprodukcije, trenutnu i razvojnu politiku, gospodarski rast i razvoj bez banaka. Banke, kao financijski posrednici, prikupljaju besplatna sredstva i prebacuju ih na ona mjesta procesa reprodukcije gdje su potrebna. S mikro aspekta, uloga banaka je osigurati tekući poslovni proces likvidnim sredstvima (kratkoročni zajmovi), tzv. "podmazivanje" trenutne reprodukcije, kao i osiguravanje dodatne akumulacije za ulaganja, tj. razvoj gospodarskih subjekata.

„Banke pružaju dodatnu kupovnu moć korisnicima kredita putem kredita. Razvojna makroekonomska politika nezamisliva je bez značajne uloge banaka i bankarskog sustava u cjelini u smislu pružanja dodatne akumulacije, tj. kapital kao važan čimbenik gospodarskog rasta. Uz navedeno, banka osim funkcije "proizvodnje" (plasman kreditnih sredstava kao gotovinski izlaz) ima i funkciju "dospijeća i sektorske obrade" prikupljenih sredstava. Zbog

asimetrije u formiranju svog potencijala (izvora sredstava) u odnosu na strukturu potražnje za kreditima, moderna banka transformira imovinu i s aspekta dospjeća i sa sektorskog aspekta (kratkoročni fondovi u dugoročne zajmove ili obrnuto u drugi sektor)“ (Božina, 2008:11).

Bankarstvo spada u kategoriju formalnih ugovora. Općenito se zaključuju na takav način da klijent banke prihvaća uvjete poslovanja banke. Klijent izražava svoju volju potpisivanjem obrazaca koje je banka pripremila unaprijed prilikom sklapanja ugovora. Međutim, u tim ugovorima, kao i u ugovoru o trgovini robom, dopušteno je u ugovor uključiti posebne klauzule ili odredbe u kojima je u određenim slučajevima isključena odgovornost banke ili su takve promjene izvršene na zahtjev kupaca.

Bankarski poslovi se u pravilu temelje na uzajamnom povjerenju između osiguranika banke i njenog klijenta. U skladu s uobičajenim pravilima, banka ima slobodu izbora klijenta i, u skladu s tim, ima pravo odbiti zahtjev klijenta za otvaranje računa. Međutim, sloboda izbora nije neograničena, pa se pitanje odgovornosti banke može postaviti ako djeluje zlonamjerno tijekom izbora

„Za razliku od drugih država Hrvatska je na području bankarstva imala niz svojih specifičnosti koje su proizlazile iz njenog državnog statusa. Do 1990. godine bila je u sastavu drugih država uz manje ili više zastupljenu samostalnost. Ovakvo stanje moralo je ostaviti duboki trag i na domaće bankarstvo. Ovakva situacija zahtijevala je promjene od strane hrvatskih bankara u cilju promjene i prilagođavanja hrvatskim interesima i specifičnostima. Iz ovog razloga se bankarski sustav razvijao na području današnje Hrvatske tek u prvoj polovici 19. stoljeća. Ovo je bilo vrijeme razvoja kapitalizma i početka prvih financijskih institucija na području Hrvatske. Poznato je da se prije institucionalnog organiziranja bankarstva na područjima Hrvatske kreditnim poslovima bavila vlastela, crkva i pojedinci. 1671. godine u Dubrovačkoj Republici je osnovan založni zavod, preteča prve hrvatske banke. Nakon skoro dva stoljeća nakon toga, osnovana je Prva hrvatska štedionica, 1846. godine u Zagrebu koja je udarila temelje bankarstva u Hrvatskoj“ (Božina, 2008:13).

„Razvoj bankarstva je bio rezultat gospodarskih kretanja onoga vremena te ono što ga je karakteriziralo je izrazito velika rascjepkanost, veliki broj malih privatnih banaka (koje su imale nisku koncentraciju kapitala) i odsustvo specijalizacije u bankarskim poslovima. Ali ipak pored svega, nakon Prvog svjetskog rata u Hrvatskoj je djelovalo čak 178 banaka“ (Gregurek, Vidaković, 2011:17).

Veliki broj ovih banaka se u svome poslovanju nije pridržavalo osnovnih bankarskih principa, tako da je pojavom svjetske ekonomske krize, koja je trajala od 1929. do 1932. godine veliki broj ovih banaka doživio stečaj, likvidaciju pa čak i spajanje s drugim bankama.

21. stoljeće je obilježeno pojavom različitih tehnologija koje su utjecale na promjenu života ljudi. Najviše se ističu informacijske tehnologije bez kojih je danas život nezamisliv. Informacijske tehnologije obuhvaćaju tehnologiju koju koristimo da bi prikupili, zaštitili, obradili i pohranili informacije koje nam trebaju.

S porastom upotrebe ove tehnologije pojavljuju se i nova znanja, različita znanja, koja trebaju za daljnji razvoj i za održavanje postojećeg stanja. Upravo radi toga su ova područja postala popularna i zbog toga raste interes za njima.

Što se tiče znanja iz informacijskih tehnologija, kompetencije u ovom području su najtraženije na tržištu, pa tako svi koji su stručnjaci imaju znanja koja su potrebna za poslovanje, a to su područja pravne regulative, projektni menadžmenti, financije i računovodstvo, digitalni marketing.

Kroz ovakav razvoj u zadnjih deset godina došlo je do razvoja računala, tableta, mobitela i drugih uređaja koji su postali važan faktor kod bankarskog funkcioniranja. Uređaji koji se najviše koriste su mobiteli, oni su zamijenili računala sa liste uređaja koji su vodeći, i to zbog razvijanja različitih aplikacija pomoću kojih svaki čovjek može obavljati po nekoliko funkcija u kratkom vremenu.

Pomoću uređaja korisnici primaju e-mailove i poruke u kojima ga poslovni subjekti upozoravaju na obveze ili ga se informira o promjenama koje su nastale u poslovanju. Na ovaj način se skratio put od slanja dopisa do poruke ili e-maila koji korisniku budu proslijeđeni u nekoliko sekundi.

„Dijelovi ili sektori primjene koncepta elektroničkog poslovanja su:

- On-line prodaja proizvoda ili usluga,
- Elektronička razmjena i trgovanje
- Zabava i rekreacija,
- Elektroničko bankarstvo i on-line financijske transakcije
- Web za obavljanje financijskih transakcija

- Elektroničko izdavaštvo i nakladništvo“ (Gregurek, Vidaković, 2011:47).

Mnogobrojne bankarske aplikacije koje su banke kreirale za klijente omogućile su lakše praćenje poslovanja i svojih tijekova novca na računima što je olakšalo klijentima organizaciju i vođenje svog privatnog života. Putem tih bankarskih aplikacija klijenti štede i svoje vrijeme, kroz aplikaciju mogu provjeriti stanje računa, izvješća banke, plaćati račune putem platnih naloga, provjeriti valutne promjene i druge stavke koje su bitne za svakodnevno funkcioniranje kada je novac u pitanju.

3. HRVATSKI BANKARSKI SUSTAV

U ovom poglavlju obrađen je problem Hrvatskog bankarskog sustava. Bankarsko poslovanje u posljednjih nekoliko desetljeća obilježile su velike promjene uslijed različitih čimbenika. Tradicionalno bankarstvo, koje je trajalo do 1960-ih, transformirano je u moderno bankarstvo pod utjecajem mnogih čimbenika, od kojih su najvažniji internacionalizacija i globalizacija, deregulacija poslovanja, informacijska revolucija, povećana konkurencija i koncentracija u bankarstvu te drugi čimbenici. Pod utjecajem ovih čimbenika tradicionalno se bankarstvo mijenja u moderno, što znači promjenu ukupne poslovne filozofije i postulata na kojima se temeljilo tradicionalno bankarstvo.

3.1. Hrvatska narodna banka

Hrvatska narodna banka (HNB, od 1990. do 1997. godine Narodna banka Hrvatske) je središnja banka Republike Hrvatske sa sjedištem u Zagrebu. Hrvatska narodna banka odgovorna je za održavanje stabilnosti cijena u Republici Hrvatskoj. Sukladno članku 53. Ustava RH "U svom je radu samostalna i neovisna, a izvješća o svom djelovanju podnosi Hrvatskom saboru." HNB ima temeljni kapital u iznosu od 2.500.000.000 kuna i u isključivom je vlasništvu Republike Hrvatske, koja jamči za obveze HNB-a.

Hrvatsku narodnu banku zastupa guverner HNB-a, a od srpnja 2012. to je prof.dr.sc. Boris Vujčić. HNB djeluje u skladu sa Zakonom o Hrvatskoj narodnoj banci.

Središnja banka igra izuzetno važnu ulogu u funkcioniranju tržišta novca. Njegova uloga očituje se kroz regulaciju ovog tržišta, propisivanjem i nametanjem obveza na pravila ponašanja, rada i funkcioniranja tržišta novca, kao i izravnim sudjelovanjem na njemu.

Kao sudionik na novčanom tržištu obavlja funkciju „banke u bankama“, vodeći evidenciju stanja na računima svih komercijalnih banaka i ostalih sudionika na novčanom tržištu. Nezavisna je i potpuno neovisna u reguliranju, propisivanju i provođenju pravila ponašanja, funkcioniranja i načina rada na novčanom tržištu, koja su nepovrediva i potpuno obvezujuća za sve ostale sudionike na novčanom tržištu.

Stoga su u mnogim razvijenim zemljama jedan od najvažnijih instrumenata monetarne regulacije poslovanja Središnje banke na otvorenom tržištu, čija je bit optimizacija primarnog novca, a time i novčane mase. Stoga će aktivnosti koje poduzima Središnja banka, kupnja ili prodaja izravno ovisiti o ciljevima kreditne i monetarne politike.

„Ako je cilj povećati količinu novca, odnosno ako je riječ o ekspanzivnoj politici, Središnja banka kupit će državne vrijednosne papire, što će povećati likvidnost banaka i njihov kreditni potencijal. Suprotno tome, u slučaju provođenja restriktivne kreditne i monetarne politike, Centralna banka će prodajom vrijednosnih papira smanjiti količinu novca u optjecaju i kreditni potencijal komercijalnih banaka“ (Katunarić, 1998:70).

Tržište novca postalo je osnovni mehanizam za provođenje ciljeva i zadataka monetarne politike. Na temelju toga može se zaključiti da je Središnja banka praktički osnivač, organizator, regulator i kontrolor ukupnih poslovnih događaja i radnji koje se odvijaju na novčanom tržištu.

3.2. Poslovno bankarstvo

Bankarski sustav više određuju stalni čimbenici, za razliku od monetarnog sustava. Pritom treba imati na umu veliku važnost mikroekonomskog aspekta istraživanja, tj. unutarnja pitanja funkcioniranja banaka, kao i makroekonomski aspekt, tj. funkcioniranje bankarskog sustava u cjelini.

Opći koncept bankarstva obično podrazumijeva uključenost u proučavanje bankarskog sustava i bankarske prakse, zajedno s proučavanjem kreditnog sustava i prakse. Pitanje ograničavanja proučavanja bankarske prakse na nacionalnu ekonomiju vrlo je važno. Naime, pored općih teorijskih zajedničkih osnova, čimbenika, načina i načela funkcioniranja, postoje

značajne razlike po zemljama, koje se tiču: organizacija, ciljnih poslovnih funkcija, socijalno-ekonomskog i društveno-političkog okruženja, utjecaja na ekonomske tokove i povratnih informacija o bankama.

Dioničke banke, kao što je uobičajeno u tržišnoj ekonomiji, imaju za cilj umnožiti novčani kapital i maksimizirati dobit. U domaćim uvjetima, kao i u drugim zemljama s praksom planske ekonomije, banke su desetljećima usmjeravale na preraspodjelu bankovnih sredstava, umjesto na maksimiziranje dobiti i povećanje kapitala.

„U razvijenim zemljama bankarski i širi financijski sustav visoko su kontrolirani. Državne intervencijske mjere svode se na:

- nacionalizaciju središnje banke,
- stvaranje institucija za kontrolu bankarskog poslovanja,
- potporu velikim komercijalnim i poslovnim bankama,
- stvaranje velikih državnih financijskih institucija,
- formiranje posebnih financijskih institucija,
- fondova s primarnim ciljem potpore izvozu.

Te mjere ograničavaju spontanost privatne inicijative na ovom području. Međutim, na njih treba gledati u kontekstu globalizacijskog trenda, gdje bankarstvo nije iznimka. To znači da u današnje vrijeme, posebno ako su banke stvorene spajanjem nekoliko banaka iz različitih zemalja, ne postoje ograničenja na nacionalnim granicama i kontroli pri prikupljanju sredstava, kao ni kod plasmana“ (Katunarić, 1998:71).

Vrlo je važno imati na umu specifičnosti koje se tiču: razine razvijenosti zemlje, sklonosti gospodarskih subjekata štednji i ulaganju, povijesnih uvjeta razvoja, zakonskih propisa itd. Procesom globalizacije svjetske ekonomije i pojavom ekonomske integracije na širem području dolazi do procesa usklađivanja financijskih i bankarskih sustava na nadnacionalnoj i međunarodnoj razini, a time i do gubitka specifičnosti nacionalnih financijskih i bankarskih sustava.

Iako je banka definirana kao monetarno poduzeće, ona je prvenstveno određena posrednikom, novčanom (depozitnom) funkcijom, kreditnom funkcijom i funkcijom plaćanja. Banke su stoljećima bile ispred ostalih financijskih institucija u pružanju štednih i investicijskih usluga, zaštiti plaćanja i rizika, likvidnosti i odobravanju zajmova. Oni su dominirali nacionalnim financijskim sustavima do prije nekoliko desetljeća (Domančić i Nikolić, 1994:56).

Međutim, posljednjih desetljeća snažno se se razvile nebankarske financijske institucije koje ne samo da se natječu s bankama, već i uzimaju sve veći udio u ukupnom financijskom poslovanju.

4. VRSTE BANKARSKIH POSLOVA PREMA BILANČNO-ANALITIČKOM KRITERIJU

Banke su specijalizirane financijske institucije čija je glavna svrha omogućiti dovoljnu količinu novca i kredita. One obavljaju poslove u svoje ime i za svoj račun, u svoje ime i za račun poslovnog partnera, u ime i za račun nalogodavca. Prema bilančno analitičkom kriteriju četiri su vrste bankarskih poslova obrađene u ovom poglavlju: pasivni, posrednički ili neutralni, vlastiti i aktivni.

4.1. Pasivni bankarski poslovi

„Obavljajući funkciju mobilizacije i koncentracije slobodnih financijskih sredstava, banke zapravo obavljaju pasivne bankarske operacije. U bilanci se radi o tuđim mobiliziranim i koncentriranim sredstvima, koja su njen dug s aspekta banke, zbog čega se evidentiraju u njenim obvezama“ (Vidučić, 2008:30).

Obavljajući pasivne bankarske poslove, banka obavlja dvije važne funkcije. Prvo, mobilizira i koncentrira mnoštvo atomiziranih financijskih viškova, različitih vremenskih raspoloživosti, što ih čini korisnima u kvaliteti i količini s aspekta zajmoprimca. Drugo, banka transformira i mobilizira takva mobilizirana i koncentrirana sredstva i čini ih dostupnima financijski manjkavim transakcijama, u skladu s njihovim količinskim i vremenskim preferencijama.

Može se reći da je banka organizacijski oblik koncentracije financijski viška transakcija (zajmoprimaca), s jedne strane, i koncentracija financijski manjkavih transakcija (zajmoprimaca), s druge strane. Stoga su mobilizacijski i koncentracijski bankarski poslovi nužni uvjet za normalno bankarsko poslovanje, dok se druga strana bankarskih aktivnosti sastoji od plasmana prethodno prikupljenih sredstava.

„U osnovi, bankari stvaraju vlastite obveze prema financijskim viškovima transakcija, kako bi ih zatim prenijeli u obliku potraživanja iz financijski manjkavih transakcija. Moglo bi se reći da su banke generalni menadžeri novčanog kapitala, jer koncentriraju upravljačka prava mnogih (i najmanjih) vjerovnika, s jedne strane, i da su, s druge strane, globalni dužnik, jer se banka zadužuje u ime mnogih financijski manjkavih transakcija“ (Vidučić, 2008:30).

Iz gornje analize proizlazi da su mobilizacija i koncentracija sredstava od posebne važnosti za banku, jer su oni početni uvjet za osnivanje i funkcioniranje banke, kao i zbog neprestano rastuće potražnje za financijskim sredstvima. Stoga je politika mobilizacije i koncentracije sredstava sve važniji segment poslovne politike banaka.

Pasivno bankarsko poslovanje najčešće se dijeli na kratkoročno i dugoročno, dok se nekadašnja podjela na srednjoročno poslovanje sve više zanemaruje. Izvođeci pasivne operacije, banka stvara obveze prema sebi kako bi ih transformirala u potraživanja od trećih strana u okviru aktivnih operacija.

Bankarski poslovi su operacije koje banke obavljaju prema pravilima bankarske profesije. Bankarske transakcije su sve transakcije između bankarskih organizacija u kojima su oba subjekta bankarske organizacije.

Bankarski poslovi su također one transakcije u kojima je samo jedan subjekt bankarska organizacija, a drugi subjekt u poslovanju, domaća ili strana fizička ili pravna osoba.

Također, umjesto banke, u tim transakcijama mogu sudjelovati i drugi ovlašteni subjekti, ali čak i tada se na te transakcije primjenjuju pravila bankarskog poslovanja.

„Zbog toga bankarski poslovi nisu samo bankarski poslovi ili samo poslovi s bankom, jer se obavljaju prema bankarskim pravilima poslovanja, čak i kad se banka ne pojavljuje kao subjekt. Ove transakcije imaju kao predmetni novac, vrijednosne papire i određene usluge koje banke (i drugi ovlašteni subjekti) pružaju svojim klijentima“ (Leko, 2008:30).

Bankarske operacije uključuju razne vrste poslova kojima banke prikupljaju besplatna sredstva i stavljaju ih na raspolaganje zainteresiranim stranama, operacije koje banka obavlja u vezi s plaćanjem, pozajmljivanjem i osiguravanjem plaćanja.

4.2. Posrednički ili neutralni poslovi

U tržišnim gospodarstvima raste trend uslužnih poslova koje nude banke. Politika usluga usmjerena je na optimalno korištenje postojećeg profesionalnog potencijala, organizacijskih i tehničkih mogućnosti te mreže poslovnica, kako bi se povećao kreditni potencijal, kako u interesu banke, tako i njezinih klijenata. Naime, obavljajući ove zadatke, banke naplaćuju proviziju, a često i efektivne troškove. Politika usluga banke sastavni je dio njene marketinške strategije za poboljšanje konkurentne pozicije na financijskom tržištu kvalitetom i cijenom usluga. Učinkovitija politika usluga djelotvorna je ne samo na razini pojedine banke, već i na makrorazini, jer ubrzava cirkulaciju financijskih sredstava, povećavajući učinkovitost cjelokupnog gospodarstva.

„Pri posredničkim poslovima između posrednika i drugog rezidenta za uslugu koju je pružio ili primio nerezident, kod tekućih poslova (robe i usluge) između posrednika i drugog rezidenta, kod reexporta, dorada, kod obračuna platnih kartica domaćeg izdanja a korištenih u inozemstvu ili stranog izdanja korištenih u RH te između podružnice stranog osnivača (rezident) i rezidenta ako naplate i plaćanja predstavljaju ispunjenje obveze nastale između rezidenta i stranog osnivača podružnice“ (Gregurek, Vidaković, 2011:88).

Najvažnije posredničke aktivnosti su platni promet u zemlji i inozemstvu te poslovi različitih naplata i plaćanja (tzv. naplatni poslovi). U transakcijama provizije, banka ih obavlja u svoje ime, ali u ime drugih.

Najvažnije provizije su izdavanje obveznica i drugih vrijednosnih papira, izdavanje akreditiva i akreditiva, izdavanje garancija i jamstvenih pisama, otvaranje akreditiva, čuvanje i upravljanje vrijednosnim papirima (depo operacija, kupovina i prodaja vrijednosnih papira, stranih valuta i valuta po nalogu i za račun klijenata, provizijske kreditne operacije itd.).

4.3. Vlastiti bankarski poslovi

Banke obavljaju vlastita poslovna grupiranja u svoje ime i za svoj račun. Naime, dionička organizacija banke, koja pretpostavlja sudjelovanje u kapitalu, bankama nužno nameće da svoje klijente tretiraju kao „početne“ vjerovnike (na temelju vlastitog kapitala), a ne samo kao „izvedene“ vjerovnike (na temelju tuđih sredstava).

„Stoga je sve veći udio plasmana koji bankarsko poslovanje znače u svoje ime i za svoj račun. Upravljajući imovinom i obvezama, banka mora uravnotežiti troškove i raspoloživost svojih obveza prema prihodu i riziku svoje imovine“ (Katunarić, 1998:56).

Za razliku od operacija koncentracije i plasmana, gdje banke ostvaruju dobit na razlici između zajma i depozita i kamata, i neutralnih operacija, gdje naplaćuju proviziju, banke su u svom poslovanju usmjerene na optimizaciju dobiti.

U tu svrhu banke su izravno uključene u proizvodnju, robu ili usluge ili u burzovne transakcije koje banka obavlja samostalno ili putem vlastite organizacije osnovane u tu svrhu.

S obzirom na vremensku dimenziju ovih transakcija, postoje kratkoročne i dugoročne vlastite bankarske operacije. Kratkoročne vlastite bankarske operacije uključuju arbitražne operacije (banke zarađuju na razlici u cijenama vrijednosnih papira na različitim burzama), burzovne špekulativne operacije gdje banka kupuje vrijednosne papire na burzi po jednom tečaju, da bi ih kasnije prodala po višem tečaju (swich i swap), špekulacije vrijednosnim papirima i trgovanje te sudjelovanje u poslovima klijenata.

Dugoročno vlastito poslovanje uključuje osnivanje vlastitih društava i dioničkih društava kako bi se maksimalizirala dobit, kao i sudjelovanje u kapitalu drugih tvrtki, kupnja njihovih dionica.

„Vlastiti poslovi banke imaju značajnu ulogu za banku ne samo kao izvor prihoda nego i kao način održavanja stabilnosti. Putem vlastitih poslova banka nastoji kontrolirati likvidnost i zadovoljiti regulativu koju je propisao regulator. Vlastiti se poslovi banke obično obavljaju putem sektora riznice, koja je također značajna i za poslove investicijskog bankarstva jer se prodaja novih izdanja vrijednosnica često odvija putem sektora riznice“ (Nikolić, Pečarić, 2012:39).

Kada je riječ o hrvatskim uvjetima, institucionalizacija i realizacija koncepta tržišne i poslovno sposobne banke, s prepoznatljivim poslovnim subjektom, stvorit će prostor za razvoj vlastitog bankarskog poslovanja. U svom poslovanju banke će morati kvantificirati

vlastito sudjelovanje u ukupnom poslovanju, u skladu s vlastitim i preferencijama svojih klijenata u odnosu na likvidnost, profitabilnost i sigurnost.

To je zato što je vlastito bankarsko poslovanje istodobno vrlo isplativo, ali i izrazito rizično, što se postiže bilo poticajnom politikom dividendi i povoljnim javnim ugledom pojedine banke, bilo u obliku bankrota i katastrofalnih posljedica za klijente.

„Vlastiti poslovi banke mogu biti značajan izvor prihoda za banku, ali isto tako mogu biti i značajna opasnost za banku jer se banka često putem vlastitih poslova izlaže znatnim rizicima, posebno ako trguje derivatima. Zato je kontrola poslova koji se odvijaju u riznici iznimno bitna. Vlastiti poslovi jamče nesmetano poslovanje banke, posebno kod kontrole devizne i domaće likvidnosti“ (Gregurek, Vidaković, 2011:59).

4.4. Aktivni bankarski poslovi

U bilančnom stanju banke, na jednoj strani se nalazi pasiva unutar koje se nalazi kapital vlasnika i vjerovnika, dok se s druge strane u aktivni nalaze finansijska potraživanja. Njihov odnos i povezanost određuje bankarske poslove te funkcije banke u procesu poslovanja.

„Evolucija tako određenih poslova, dovela je do tri temeljna kriterija podjele bankarskih poslova, i to po:

1. bilančno-analitičkom obilježju,
2. načelu funkcionalnosti bankarskih poslova i
3. ročnosti“ (Božina, 2008:53).

Klasifikacija bankarskih poslova je najprikladnija prema bilančno-analitičkoj kategorizaciji. Ona je tada primjenjiva u svim fazama i oblicima bankarskih poslova. Bankarski poslovi se razlikuju prema ulozi banke u njima.

Tako se banka može u određenom poslu javljati kao dužnik, vjerovnik, posrednik, a može obavljati i vlastiti posao, odnosno u svoje ime i za svoj račun ili može obavljati upravno-kontrolne poslove.

Aktivni bankarski poslovi su bankarski poslovi u kojima se banka najčešće pojavljuje u ulozi vjerovnika, a klijent banke u pravilu najčešće u ulozi dužnika. U ovim bankarskim

operacijama banke se pojavljuju kao zajmodavci financijskih zajmoprimaca, na taj način obavljaju svoju osnovnu funkciju po kojoj se ističu od ostalih gospodarskih subjekata-tvrtki. Pozicija banke u aktivnom poslovanju prelazi iz banke (vjerovnika) u klijenta (dužnika). Poslovanje banaka u ovoj domeni regulirano je Ugovorom o zajmu, koji precizira obveze obje strane (vjerovnika i dužnika).

Kroz aktivno poslovanje banke plasiraju prethodno mobilizirane financijske viškove u obliku različitih vrsta kreditnih i nekreditnih ulaganja. Pri obavljanju aktivnih poslova banka djeluje kao vjerovnik

„Najvažnije kratkoročne aktivne bankarske operacije su:

1. popust,
2. lombardni zajam,
3. akceptni zajam,
4. povrat nadoknade,
5. zajam za prekoračenje,
6. avalski zajam,
7. zajam za nadmetanje,
8. faktoring i
9. kratkoročni vrijednosni papiri vrijednosti“ (Leko, 2008:25).

„To su uglavnom dugoročni zajmovi koje banke odobravaju svojim klijentima, kao i ulaganja u dugoročne vrijednosne papire:

1. hipotekarni zajam;
2. građevinski zajam;
3. investicijski zajam;
4. konzorcijski zajam;
5. stambeni kredit;
6. forfetiranje;
7. potrošački kredit;
8. portfeljna ulaganja“ (Leko, 2008:25).

„Zajam je novčani odnos dužnik-vjerovnik u kojem vjerovnik zajma (obično banka) ustupa pravo korištenja određeni iznos sredstava dužniku (dužniku) u dogovoreno vrijeme i s dogovoreni uvjeti povrata. U svojoj biti radi se o ulaganju vlastitih i tuđih sredstava odgovarajuće plasmane koji su ujedno i najvažniji izvori prihoda svake banke kao ekonomskog predmeta“ (Leko, 2008:49).

„Poslovanje banaka s građanima određeno je činjenicom da su kod univerzalnih banaka upravo građani najbrojniji klijenti. Brojnost građana kao klijenata igra dvostruku ulogu kod banaka. Veliki broj klijenata znači da banka ne može individualno dizajnirati proizvode za svakoga pojedinog klijenta, već mora kreirati skupine proizvoda koji su onda neznatno diferencirani. Problem velike brojnosti klijenata za banke znači nemogućnost individualnoga pristupa klijentima i individualne kontrole plasmana“ (Gregurek, Vidaković, 2011:180).

S obzirom na ova dva uvjeta poslovanja, banka nastoji optimizirati svoje poslovanje. Proces optimizacije odvija se kroz jasnu definiciju proizvoda koje banka pruža sektoru građana. Zato, kada je riječ o kućanstvima, velika većina banaka nudi iste ili vrlo slične proizvode. Kod poslovanja s kućanstvima također se može napraviti nekoliko podjela kredita. Prvo treba razmotriti podjelu kredita po namjeni. Krediti po namjeni mogu se podijeliti u dvije skupine: potrošnja i kupnja trajnih dobara (auto, stan).

Poslovanje banaka s građanima vezano je i za ekonomske karakteristike građana. Većina kućanstava ne može kupiti stan i auto sa samo jednom transakcijom, pa postoji potreba za kreditiranjem. Bankarsko poslovanje je ekonomska aktivnost čiji je osnovni dio poslovanja cirkulacija novca. Bankarske transakcije zaključuju se između bankarskih organizacija u vezi s optjecajem novca i uslugama s novcem.

„Aktivni bankovni poslovi su davanje zajmova, lombardiranje, diskontiranje vrijednosnih papira, ulaganje u vrijednosne papire i drugi poslovi koji utječu na aktivu banke sa svrhom ostvarivanja prihoda. Bančini proizvodi ovoga segmenta neposredno stvaraju prihod naplatom kamate i eventualne provizije. Taj prihod uvijek u sebi sadržava i razmjerni dio koji kao prihod treba pripasti proizvodu iz “pasivnog segmenta” bančina poslovanja. Razlika između naplaćenih prihoda na osnovu kamata i naknada u aktivnom segmentu i pasivnome segmentu predstavlja neto kamatni prihod za banku“ (Gregurek, Vidaković, 2011:20).

Bankarske operacije obavljaju se između banke i njenih klijenata. Klijenti mogu biti domaće i strane fizičke i pravne osobe, za koje banka obavlja određene bankarske poslove. Između banke i njenih klijenata uspostavlja se određeni pravni odnos, ovisno o vrsti posla koji banka

obavlja za tog klijenta. Banka odgovara za štetu koju ona ili njezino osoblje nanose klijentu u bankarskom poslu koji se za njega obavlja. Čuvanje poslovne tajne - predstavlja posebnu odgovornost banke prema klijentu. Grupiranje bankarskih poslova može se odrediti različitim kriterijima. Osnovna podjela bankarskog poslovanja izvršena je sa stajališta vremena za koje se posuđuje kapital.

„Faktoring, kao poslovanje banke, predstavlja kreditno poslovanje jer banka kod poslova faktoringa izdaje kredit klijentu. Karakteristika je faktoringa kao posla element osiguranja koji se rabi kod poslova faktoringa, a to je prijenos potraživanja. Sam je proces prijena potraživanja i funkcioniranje prijena potraživanja pokazan u dodatku o platnome prometu gdje je objašnjen pojam cesije, stoga će sada biti riječi samo o temeljnome razumijevanju poslova faktoringa. Poslovi faktoringa temelje se na tome da banka otkupi potraživanja od poduzeća i isplati poduzeću sredstva za ta potraživanja. To znači da poduzeće koje ima buduće potraživanje prema nekoj trećoj strani prenese ta potraživanja na banku“ (Gregurek, Vidaković, 2011:181).

Kada poduzeće naplati svoja potraživanja, sredstava će pripasti banci. Proces faktoringa je, zapravo, pretvaranje nelikvidne imovine (potraživanja su imovina, ali nisu sredstava s kojima poduzeće može aktivno raspolagati) u likvidnu imovinu tako da banka prijevremeno ustupi buduću likvidnost. Posao faktoringa treba razumjeti i iz perspektive rizika. Banka preuzima potraživanja od jednoga poduzeća prema nekoj trećoj strani.

Rizik banke nije prema onome kome je isplatila sredstava nego prema trećoj strani prema kojoj se potraživanje treba ostvariti. To znači da su poslovi faktoringa pogodni za mala poduzeća koja nemaju dobro utvrđen bonitet s bankom, a imaju potraživanja prema velikim poduzećima koja imaju stabilan i utvrđen bonitet.

Zarada banke kod poslova faktoringa je dvostruka. Banka isplaćuje za kamatu diskontiranu vrijednost potraživanja, što znači da banka isplaćuje manju vrijednost potraživanja. Razlika između umanjene vrijednosti i ukupne vrijednosti potraživanja je kamatni prihod banke. Banka za poslove faktoringa obično naplaćuje i naknadu, tako da faktoring za banku ostvaruje dvostruke prihode: kamatne i putem naknada.

5. ANALIZA PONUDE STUDENTSKIH KREDITA U PRIVREDNOJ BANCI ZAGREB D.D., ZAGREBAČKOJ BANCI D.D. I HRVATSKOJ POŠTANSKOJ BANCI D.D.

U ovom dijelu rada analizirana je ponuda studentskih kredita na hrvatskom tržištu i to na osnovu tri banke: Privredna banka Zagreb, Zagrebačka banka te Hrvatska poštanska banka.

5.1. Ponuda i dostupnost studenstkih kredita

Kreditni su dostupni svim kreditno sposobnim građanima Republike Hrvatske, utvrđuje se individualno, sukladno aktima Banke. Status klijenta može se ostvariti naknadno, u roku od 3 mjeseca, a klijent je osoba koja svoja redovna mjesečna primanja usmjerava na tekući/devizni račun u banci.

Što se tiče ponude, sve banke na hrvatskom tržištu imaju iste ili slične pakete za studente. Većinom su to oblici kredita za financiranje školovanja. U daljnjem radu će biti prikazano da su razlike minimalne kada je riječ o samoj ponudi kredita u hrvatskim bankama.

5.2. Maksimalni iznosi studentskih kredita u navedenim bankama

Kao što je navedeno, većina banaka ima ujednačenu ili sličnu ponudu kada je riječ o studentskim kreditima i uvjetima kreditiranja. Radi se o kreditima s malim iznosom koji je potreban studentima da završe školovanje.

U tablici 1. prikazana je maksimalna visina odobrenog kredita u navedneim bankama.

Tablica 1. maksimalna visina studentskog kredita

	PBZ	Zagrebačka banka	Hrvatska poštanska banka
Visina studentskog kredita	od 3500 kn do 300 000 kn	od 1500 kn do 150 000 kn	od 5000 kn do 150 000 kn

(izvor: <https://www.pbz.hr/gradjani/kredit-za-obrazovanje/educa-kredit.html>,
<https://www.zaba.hr/home/studentski-kredit#pan2>,
<https://www.hpb.hr/gradanstvo/kredit/namjenski-kredit/kredit-za-skolarinu>)

5.3. Rok i način otplate studentskih kredita

Rok korištenja kredita predstavlja rok koji počinje teći od dana odobrenja, a unutar kojeg se sredstva odobrenog kredita moraju iskoristiti odnosno isplatiti.

Rok otplate je definiran samim oblikom kredita kojeg je osoba uzela kod banke, no naravno ovdje je riječ o maksimalnoj visini kredita koji osoba može podignuti u banci za kreditiranje svojih studentskih obveza (tablica 2.). Većina studenata nema mogućnosti da isfinancira svoje školovanje pa se odlučuju za uzimanje kredita.

Tablica 2. rok otplate maksimalnog iznosa studentskih kredita

	PBZ	Zagrebačka banka	Hrvatska poštanska banka
rok otplate	1-10 godina	1-7 godina	1-8 godina

(izvor: <https://www.pbz.hr/gradjani/kredit-za-obrazovanje/educa-kredit.html>,
<https://www.zaba.hr/home/studentski-kredit#pan2>,
<https://www.hpb.hr/gradanstvo/kredit/namjenski-kredit/kredit-za-skolarinu>)

Iz tablice 2. je vidljivo kako su sve banke danas praktično zauzele istu poslovnu politiku kada je riječ o kreditima za studente, međutim kod Privredne banke Zagreb postoji duži period plaćanja, tj otplate kredita jer jedino ta banka, od svih promatranih, nudi najveći iznos kredita od 300 000 kn. Ostale dvije nude upola manje.

5.4. Kamatna stopa pri odobravanju studentskih kredita

U ovom potpoglavlju definiraju se visine kamatnih stopa za studentske kredite, pa je stanje tu različito od prethodnih parametara. Kamatna stopa može biti fiksna ili promjenjiva, kroz tablični prikaz bit će iskazana fiksna kamata navedenih banaka. U tablici 3. je prikazan omjer kamatnih stopa u kunama i eurima.

Tablica 3. kamatna stopa koja se obračunava na studentski kredit

	PBZ	Zagrebačka banka	Hrvatska poštanska banka
Fiksna kamata u kunama	4,26 %	4,50 %	4,89 %
Fiksna kamata u eurima	3,57 %	-	4,65 %

(izvor: <https://www.pbz.hr/gradjani/kredit-za-obrazovanje/educa-kredit.html>,
<https://www.zaba.hr/home/studentski-kredit#pan2>,
<https://www.hpb.hr/gradanstvo/kredit/namjenski-kredit/kredit-za-skolarinu>)

Iz tablice je vidljiva različita kamatna stopa kada je riječ o studentskim kreditima. Najnižu kamatnu stopu ima PBZ 4,26%, dok najveću ima HPB 4,89%. Iako banke daju povoljnije kamatne stope u eurima u odnosu na kunu, Zagrebačka banka čak ni ne nudi kredite u eurima.

5.5. Instrumenti osiguranja povrata kredita

Osiguranje povrata studentskog kredita je mehanizam kojim se banka zaštićuje od nemogućnosti naplate tijekom samog kredita. U svakim bankama on se definira različito.

Kod sve tri banke povrat je definiran kroz sljedeće stavke:

- upis založnog prava na nekretninu,
- osiguranje nekretnine kod osiguravajućeg društva i prijenos police osiguranja u korist Banke,
- zadužnica i izjava o zapljeni po pristanku dužnika (sastavlja Banka) za korisnika kredita, sudužnika i jamce, potvrđene kod javnog bilježnika.

6. ZAKLJUČAK

Danas u brzom načinu življenja i funkcioniranja, uslijed nedostatka financijskih sredstava za svoje obrazovanje i školovanje, razne banke nude svojim klijentima kredit za studiranje. Ovaj oblik kredita predstavlja pravu inovaciju na tržištu iz razloga što omogućava ljudima da iskoriste mogućnost kreditiranja za svoje obrazovanje, što u prošlosti nije bilo moguće.

Posljednjih godina je se javlja trend uzimanja studentskih kredita, naravno javlja se i problematika kod osoba da lažiraju da im treba za školovanje, no banka se ne bavi s tim već

prati da li redovno korisnik uplaćuje navedenu svotu.

Kroz rad je obrađena tema studentskih kredita na primjeru tri banke: Privredne banke Zagreb d.d., Zagrebačke banke d.d. te Hrvatske Poštanske banke d.d. Definirana je problematika te ponuda studentskih kredita na osnovu navedenih parametara u radu.

Temeljem teoretske fundacije aktivnih bankarskih poslova i provedenog istraživanja maskimalnih iznosa kredita koje hrvatske banke nude, rokova i načina otplate istih te najmanjih kamatnih stopa koje se obračunavaju zaključeno je da najpovoljnije uvjete kreditiranja nudi Privredna banka Zagreb d.d. Maksimalni iznos koji ona nudi je 300 000 kn, dok Zagrebačka banka d.d i Hrvatska poštanska banka d.d. nude 150 000 kn, što je dvostruko manje. Rok u kojemu se kredit mora vratiti nazad banci je uglavnom 7,8 godina, dok Privredna banka Zagreb d.d. nudi 10 godina upravo zbog najvećeg iznosa kredita Kamatna stopa je također najniža i iznosi 4,26% za kredit u kunama, a ako se isplaćuje u eurima tada je još niža i iznosi 3,57%.

LITERATURA

1. Božina, L. (2008) Novac i bankarstvo, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Pula, 2008.,
2. Domančić, P., Nikolić, N. (1994) Monetarne financije i financiranje razvoja, Ekonomski fakultet Split,
3. Gregurek M., Vidaković N. (2011) Bankarsko poslovanje, Zagreb,
4. Katunarić, A. (1988) Banka – principi i praksa bankovnog poslovanja, CIP, Zagreb,
5. Leko, V. (2008) Financijske institucije i tržišta. Zagreb: Ekonomski fakultet sveučilišta u Zagrebu,
6. Nikolić, N., Pečarić, M. (2012) Uvod u financije, Ekonomski fakultet u Splitu, Split,
7. Vidučić, Lj.(2008) Financijski menadžment, Sveučilište u Splitu, Zagreb,

Internet izvori:

1. Privredna banka Zagreb d.d.: <https://www.pbz.hr/gradjani> pristupljeno: 11.06.2020.
2. PBZ d.d. – kreditiranje – obrazovanje, Educa krediti:
<https://www.pbz.hr/gradjani/kredit-za-obrazovanje/educa-kredit.html> pristupljeno:
11.06.2020.
3. Zagrebačka banka d.d.: <https://www.zaba.hr/home/> pristupljeno: 11.06.2020.
4. Hrvatska poštanska banka d.d.: <https://www.hpb.hr/> pristupljeno: 11.06.2020.

POPIS TABLICA

Tablica	Stranica
1. maksimalna visina studentskog kredita	19
2. rok otplate maksimalnog iznosa studentskih kredita	20
3. kamatna stopa koja se obračunava na studentski kredit	20